ॐ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ नवग्रहाणां मध्ये पीडा दैवात् प्रतिष्ठा लिख्यते ॥ कर्कं मास्यहि
के दृष्टा श्रीमन्नारायणशर्मणा नवग्रहाणां विधिः संगृह्यते ग्रहसंमतः ॥१॥ अथ देवज्ञकथितेष्व
शुभदिने लग्ने यजमानः कुशाग्रतिलतण्डुलान्यादाय ॥ ॐ अद्यामुकमासे अमुकपक्षे अमु
कतिथौ चतुरन्तचतुरो ग्नौ वमहोदानतन्त्रपुण्यशास्त्रनित्यकामः समन्वितनानात्मक
नेकविघ्नग्रहागनोपसर्गमरणाविष्मुलोकनामनकामः पुष्करणीजलाशयोत्सर्गमुख
मखेनाहं यक्ष्ये इति संकल्पं कृत्वा ततो मातृपूजनाभ्युदयिके विधाय हिरण्य स्नातू
लानैः स्वस्तिवाचकब्राह्मणान् परितोष्य ॥ ततो भिमुखान् मानं उपवेश्य ॥ ॐ पुण्याहं
भवंतो ब्रुवंतिति विप्रान् यजमानः त्रियान् श्रावयेत् ते च सह्यं ॐ पुण्याहं इति त्रिः ॥
त्रिः ब्रूयुः ॐ पुण्याहेषु ते नु मा देवजना पुनन्तु मनसा धियः पुनन्तु विश्वाभूतानि जात
वेदः पुनीहि मा स्वस्तिभवंतो ब्रुवंतु इति त्रिः श्रावयेत् ॐ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः
पूषा विश्ववेदाः स्वस्तिनस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पति
र्दधातु ॥ ॐ ऋद्धिं भवंतो ब्रुवंतु इति त्रिः श्रावयेत् ॐ ऋध्यतां ऽ सत्तं च मे ऽसृतं च मे श्रा
पृक्षश्च मे प्रयत्नेन कल्यान्ता स्त्रीमृदुकर्तके निरोध इति वचनविशेषः ॥ ततो वस्त्रकुंडल
केयूरैः दिनत्रयं गुरुपूजनं कृत्वा ॐ अद्यास्मिन् पुष्करणीतडागजलाशयोत्सर्गमखेन
हं पदे ॥ तत्र त्वं मे गुरुः कर्मकर्ता मयाभिभव यजमानः समुद्दिश्य वदेत् ॥ ॐ भवानी
ति गुरुः ततो वरणं तमधीमादाय ॥ ॐ अद्य पुष्करणीतडागजलाशयोत्सर्गमखे का

राम
१

द्यौ र्ग्रीः स्त्यन्तेनोक्ते ॐ अर्घः प्रतिगृह्यतामिति यजमानेनोक्ते ॐ अर्घं प्रतिगृह्णामीत्यभिधा
याङ्गं गृहीत्वा ॐ आपः स्वधा पुष्पामिमर्घं कामानवाप्नुयानीति शुक्लमार्दकाशिरसि
दत्वा ॐ समुद्रं वः प्रहिणोमि स्वां योनिमभिगच्छत अरिष्टास्माकं वीरा मा परासेचि मत्
पयः इत्येशान्यां अर्घ्यपात्रं निवेदयेत् ततो आचमनीयमाचमनीयमित्यन्येनो
क्ते आचमनीयं प्रतिगृह्यतामिति यजमानेनोक्ते आचमनीयं प्रतिगृह्णामीत्यभिधाय
गृहीत्वा ॐ आमागन् यशसा सं सृज वर्चसा तं मा कुरु प्रियं प्रजानामधिप
तिं पशूनामरिष्टं तनूनामिति सकृन्नहाचाम्य द्विरपस्पृश्य ततो मधुपर्को मधुपर्को मधु
पर्कः इत्यन्येनोक्ते मधुपर्कः प्रतिगृह्यतामिति निवेदिते ॐ मधुपर्कं प्रतिगृह्णामीत्यभि
धाय गृहः ॐ मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रतीक्षे इति यजमानकरस्थमेव निरीक्ष्य ॐ दे
वस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां प्रतिगृह्णामीति गृहः रू
हीत्वा वामहस्ते कृत्वा ॐ नमः श्यावास्यायान्नशने यत्त आविद्धं तत्ते निष्कृन्तामि
नि प्रदक्षिणमनामिकाङ्गुष्ठाभ्यां मालोड्य ततः किञ्चित्त्रिर्भूमौ निक्षिपेत् ॐ यन्म
धुनो मधव्यं परमं रूपमन्नाद्यं तेनाहं मधुनो मधव्येन परमेण रूपेणान्नाद्येन
परमो मधव्योऽन्नादोऽसानीति प्राश्नीत उच्छिष्टमसञ्चरदेशे धा
रयेत् ततः आचम्य ॐ वाङ्म आस्येऽस्तु ॐ नसोर्मे प्राणोऽस्तु ॐ अक्ष्णोर्मे

मोतिरकुग्रेविधिना सकलगुरुकर्मकर्तुममुकगोत्रममुकशर्माणं त्वामेभिर्हे
मकुंडलांगदाभरणयज्ञोपवीतकेयूरकटकांगुलीयकपुष्पचंदनताम्बूलवासो
भिः गुरुत्वेन त्वमहं वृणे इति वृणुयात् ओं वृतोऽस्मीति प्रतिवचनं यथाविहि
तं कर्म कुर्विति यजमानोक्ते ओं करवाणीति प्रतिवचनं ततोऽर्घ्यादिना पू
जनमर्चयेत् तत्क्रमः प्राङ्मुखाय उदङ्स्थिताय यजमानः उदङ्स्थितः प्राङ्मुखगुरुसमी
पाय ओं साधु भवानास्तामर्चयिष्यामि भवन्तमिति वदेत् ओमर्चयेत्युक्ते प्रतिव
चनं ततो विष्टरमादाय गुरुः ओं विष्टरो विष्टरो विष्टर इत्यन्येनोक्ते ओं विष्टरः प्रतिगृ
ह्यतामिति यजमानः पुनरपि गुरुः ओं विष्टरं प्रतिगृह्णामीत्यभिधाय विष्टरं गृहीत्वा प्रति
ओं वर्ष्मोऽस्मि समानानामुद्यतामिव सूर्यः इमं तमभितिष्ठामि यो मा कश्चाभिदा
सति इत्यनेन दारमयासने उत्तराग्रविष्टरदानं ओं पाद्यं पाद्यं पाद्यमित्यन्येनो
क्ते ओं पाद्यं प्रतिगृह्यतामिति वदेत् ततो गुरुः ओं विराजो दोहोऽसि विराजो दो
हमशीय मयि पाद्यायै विराजो दोहः इति मन्त्रेण दक्षिणपादं प्रक्षालयेत् तत एव
मेव निवेदिते एवमेव गृहीत्वा अनेनैव मन्त्रेण वामपादं प्रक्षालयेत् ततः पु
नर्विष्टरान्तरं गृहीत्वा वर्ष्मोऽस्मि समानानामुद्यतामिति मन्त्रेण उत्तराग्रविष्ट
रं पादयोरधस्तात्कुर्यात् ततो दूर्वाक्षतादिसहितमर्घ्यपात्रं गृहीत्वा ओं अर्घो

कृ॰पू॰ ३

कृताकृताघेतागाद्रपेनेमेकुत्यामभेनमथावः शिखदत्तोनानीपउपवेशयेत् ततः श्वेती
नापात्रेपुकृतकृताधारेणा वरिहृत्य कुशेनाक्षाघत्रयेणोभूरवमवले। कर्पूरेकोणेः
कुशोपरिनिदध्यात् ततो ग्रहवेदिका लिखित्वा षट्दलमध्ये वर्तुलं रक्तरूपसायोपे
रक्तमण्डलं लिखेत् सोमदादीने रक्तं त्रिकोणाकुरं ईशान्यां धनुषाकृतिपीतं बुध उत्तरे
प्यापीतं पद्माकृति गुरुं पूर्वा व्यासेन चतुष्कोणं शुक्रं रत्नीश्वेतं [illegible] मेषडगाकृ [illegible] शनि नै ति
ऋत्यां मकराकारं राहुं वायव्यां धूम्रानरखड्गाकारं केतुं त्रिकोणं वायव्ये
मूर्तिं [illegible] किरीटिनं पद्माकारं कराहृत [illegible] लोहिताव [illegible] रक्ताम्बरं
[illegible] ओं भूर्भुवः स्वः सूर्य इहागच्छ इहातिष्ठ इत्यावाहयेत्
[illegible] किरीटिनं द्विभुजं [illegible] सोम ध्या प
त्वा ओं भूर्भुवः स्वः सोम इहागच्छ इहातिष्ठ इत्यावाह्य [illegible] दक्षिणे [illegible] केरी
टिनं रक्तवर्णं रक्तमाल्याम्बरं चतुर्भुजं [illegible] शक्तिशूलगदाधरं मेषस्थं कुजं ध्यात्वा
ओं भूर्भुवः स्वः कुज इहागच्छ इहातिष्ठ ईशान्यां किरीटिनं पीतमाल्याम्बरधरं
चतुर्भुजं [illegible] बुधं ध्यात्वा ओं भूर्भुवः स्वः इहागच्छ इहातिष्ठ
उत्तरस्यां किरीटिनं पीतवर्णं पीतमाल्याम्बरं चतुर्भुजं [illegible] दण्डकमण्डलु
हस्तं बृहस्पतिं ध्यात्वा ओं भूर्भुवः स्वः बृहस्पति इहागच्छ [illegible] पूर्वस्यां किरीटि
नं श्वेतं श्वेतमाल्याम्बरधरं चतुर्भुजं वरदाक्षसूत्रदण्डकमण्डलुहस्तं शुक्रं ध्यात्वा राम ३

पृष्ठतः ॐ बाह्वोर्मे बलमस्तु ॐ अरिष्टानि मेऽङ्गानि तनूस्तन्वा मे सह सन्तु इति
प्रत्येकं सर्वाङ्गान्यालभ्य स्पृशेत् ततो गौर्गौर्गौरिति त्रिर्वदेत् ॐ माता रुद्राणां दुहिता वसूनां स्वसादि-
त्यानाममृतस्य नाभिः। प्रनु वोचं चिकितुषे जनाय मा गामनागामदितिं वधिष्ट मम चामुकशर्मणो य-
जमानस्य पाप्मा हतः। इति तां छिद्यात् ततो गृहीत्वा गां [illegible] गन्धाक्षतादिभिः गामभिप-
ॐ पयः पृथिव्यां पय ओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयो धाः। पयः स्वतीः प्रदिशः सन्तु मह्यमिति दु-
ग्ध्वा ॐ दधिक्राव्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः सुरभि नो मुखा करत् प्रण आयु-
ंषि तारिषत् इति दध्ना ॐ तेजोऽसि शुक्रमस्यमृतमसि इत्याज्येन देवस्य त्वा
कुशोदकं [illegible] कुशं [illegible] अभिमन्त्र्य [illegible] तेन [illegible] ततः कुश-
कण्डिकाक्रमेण ततः कुण्डे [illegible] कुशकण्डिकान्तरं [illegible] चतुरस्रं भूमौ कुशोपरि स-
मुद्धृत्यापि [illegible] तेन [illegible] उल्लेखना-
क्रमेण [illegible] ततोऽग्निं [illegible]
ध्यात्वा [illegible] ॐ [illegible]
भूतहोमकर्मणि कृताकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्म कर्तुममुकगोत्रममुकशर्माणं
[illegible] ब्राह्मणमेभिः पुष्पचन्दनताम्बूलवासोभिः ब्रह्मत्वेन त्वामहं वृणे इति ब्रह्मा-
णं वृणुयात् ॐ वृतोऽस्मीति प्रतिवचनं यथाविहितं कर्म कुरु करवाणी-
ति प्रतिवचनेन ततो दारमयपूर्णपात्रं [illegible] ॐ [illegible] अमुकहोमकर्मणि

छ्राग

कुं०प्र०
४

संवलिनेमः ८ ॐ केतुभ्यो गोदहने वलिने नमः ९ ॐ अधिदेवताप्रत्यधिदेवताभ्यो घृत
पायसवलिनेमः ततः पत्तानि भूरि भ ह्यानि साधिदेवताप्रत्याधिदेवता विनायकादि
पंचकेभ्यो नवग्रहेभ्यो नमः इति फनकादि भ ह्याः दद्यात् ततो महाविद्या
रजतवरुणस्य प्रतिमायां वरुणमावाह्य स्थाप्य पंचोपचारैः संपूजयेत् ततः कुंडेशा
न्यादौ हस्तावि स्तृतं जलपूर्णं कुंभमागिरं पंचपल्लवसंयुक्तमुखं ततः हिम
पंचरत्न आहिताम्ने मुपरि आज्ये फलशं भस्मा त्वा विसर्जये देवः पुनः कुम्भानि
निवर्तयमानस हस्तं धुत्वा कथा पय स्वतीः पुनर्माविगता दृष्टिरनेमवा लशं सं
स्थाप्य ॐ वरुणस्योत्तभनमसि वरुणस्य स्कंभसर्जनमासीद रतिवरुणाय न्यसेत् ॐ
गंगाया सरितः सर्वाः समुद्राश्च सरांसि च सर्वे समुद्राः सरितः सगंगा जलदानदा
आयंतु यजमानस्य दुरितक्षयकारिकाः इति गंगाद्येतीर्थानि विन्यसेत् ततः सप्त
मृत्तिका सर्वौषधीः प्रक्षिपेत् तत्र ततो वह्निं षष्ठ तु थे भागमा दा याग्नियादी
शानांतं पूर्वस्यां अग्निं पर्यंतं नैऋत्यादि वायव्यांते ततः प्रणीतापर्यंते परिस्त
रणं कुर्यात् ततो ग्रहतनतः १ ॐ अदिशो पवित्र छेदनार्थं कुश त्रयं पवित्र करणार्थं सा
ग्रमनंतर गर्भे कुशत्रय प्रोक्षणी पात्र स्थाली चरुस्थाली सर्व संपन्नाः संमार्जना
ग्राः समिधः तिस्रः स्रुव आज्य चरपचा प्रडुतरा चार्य मुपशांतद्ध पाव छिन्ना मनङ्गुलीः

ग.शु
४

ॐ भूर्भुवः स्वः शुक्र इहागच्छ १० पाश्चिमां किरीटिनं शुक्लवर्णं शुक्लमाल्याम्बरं चतुर्भुजं वरत्रिशू
लधनुर्बाणपाणिं गृध्रवाहनं शनैश्चरं ध्यात्वा ॐ भूर्भुवः स्वः शनैश्चर इहागच्छ २० नैऋ
त्यां किरीटिनं कृष्णवर्णं कृष्णमाल्याम्बरं लं वरदं नवचतुर्भुजं वरखड्गत्रिशूलचर्मह
स्तं सिंहस्थं राहुं ध्यात्वा ॐ भूर्भुवः स्वः राहु इहा० वायव्यां किरीटिनं धूम्रवर्णं द्विभु
जं वरगदाहस्तं विकृतमुखं गृध्रगं केतुं विचित्रं ध्यात्वा ॐ भूर्भुवः न
स्वः केतो इहा० सूर्यदक्षिणे सोमदक्षे उमा क्रूरदे० स्कन्दबुधदे० विष्णुबृहस्पतिदे० ब्रह्मा
शुक्रदे० इन्द्रशनिदे० यमराहुदे० कालकेतुदे० चित्रगुप्त सूर्यवामे अग्निं सोमवे
जलं कुजवामे धरां बुधवामे हरिं विष्णु बृहस्पतिवामे इन्द्रं शुक्रवामे शचीं पानिवा० प्रजाप
तिं राहुवामे सर्पान् केतुवामे ब्रह्माणं तथा नग्नामरूपं ददीपं तोगराशं पाश्चिमे दगीया
यज्ञवायु उत्तरस्यां साकाश शुच्यमग्निनैऋत्ये क्रमेणानि वासयेत् पंचोपचारे
नक्रमः स्वयंमासिद्धं पाद्यं अर्घ्यं पवनस्नानीयनमः इदमनुलेपनं इदमक्षता
इदं पुष्पं एतानि गंधपुष्पधूपदीपताम्बूलानि नैवेद्यानि सूर्याय नमः एवं
सर्वमेव देवान् समर्पयेत् ततो बलिदानं तत्क्रमः सूर्याय गुडौदनबलिने
मः ॐ सोमाय घृतपायसबलिनेमः ॐ कुजाय कृसरान्नबलिनेमः ३ ॐ बुधा
य क्षीरोदनबलिनेमः ४ ॐ बृहस्पतये दध्योदनबलिनेमः ५ ॐ शुक्राय घृतौद
नौदनबलिनेमः ६ ॐ शनैश्चराय कृशरान्नबलिनेमः ७ ॐ राहवे छागमां

प्रणीतापात्रे निधाय पात्रीं दर्वीं च तान्तानुमृज्य तन्त्रान्तरस्थः समिद्धमेधाग्नौ स्ववेदाः
हुतीर्जुहुयात् तत्राघारादारभ्य होमदशाहुतिषु तत्तदाहुत्यन्तेन रक्षावाग्स्थितहुतशेषद्र
व्यस्य प्रोक्षणीपात्रे प्रक्षेपः ओं प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये इति मनसा ओं इन्द्राय
स्वाहा इदमिन्द्राय इत्याघारौ ओं अग्नये स्वाहा इदमग्नये ओं सोमाय स्वाहा इदं सोमाय
इत्याज्यभागौ ओं भूः स्वाहा इदं भूः ओं भुवः स्वाहा इदं भुवः ओं स्वः स्वाहा ततोऽग्निप्र
णयेन स्थापितवाक्येयदयात् ततो नवाहुतयः समस्तविनैव ओं त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वा
न्देवस्य हेडो अव यासिसीष्ठाः यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्ध्य
स्मत् स्वाहा इदं वरुणाय ओं स त्वन्नो अग्नेऽवमो भवोती नेदिष्ठो अस्या उषसो
व्युष्टौ अव यक्ष्व नो वरुणं रराणो वीहि मृडीकं सुहवो न एधि स्वाहा इदम
ग्नीवरुणाभ्यां ओं अयाश्चाग्नेऽस्यनभिशस्तिपाश्च सत्यमित्त्वमया असि अया नो यज्ञं वि
हस्यया नो धेहि भेषजं स्वाहा इदमग्नये ओं इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय त्वाम
वस्युराचके स्वाहा इदं वरुणाय ओं तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यज
मानो हविर्भिः अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशंस मा न आयुः प्रमोषीः स्वाहा
इदं वरुणाय ओं ये ते शतं वरुण ये सहस्रं यज्ञियाः पाशा वितता महान्तः तेभिर्नो अद्य स
वितोत विष्णुर्विश्वे मुञ्चन्तु मरुतः स्वर्काः स्वाहा इदं वरुणाय ओं सवित्रे विष्ण

णेकाग्रेण तानि पवित्रच्छेदनकुशानां द्वे द्वे दिशि क्रमेण पश्चादिनीयानि स्थ्रान्यदपियज्ञाः
मानत्रियथश्वाधरगावहोशय्यादेयं ततः पवित्रच्छेदनकुशैः पवित्रे छित्वा सपवित्रः
करेणाग्रणीतोदकं त्रिः प्रोक्षणीपात्रे निधाय दक्ष्यामनामिकाङ्गुष्ठाग्रेण पवित्रे
छित्वा गृहीत्वा त्रिरुत्पवनं ततः प्रोक्षणीपात्रं वामहस्ते कृत्वा अनामिकाङ्गुष्ठा
भ्यां गृहीतेन पवित्राभ्यां त्रिरिङ्गितं प्रणीतोदकेन प्रोक्षणीं प्रोक्षणीज
लेन यथासादितवस्तुसेचनं ततो ग्निप्रणीतयोर्मध्ये प्रोक्षणीपात्रं निधाय
ततः आज्यस्थाल्यामाज्यं चरुस्थाल्यां यवान्निकीर्य प्रणीताजलेन प्रक्षाल्य
दक्षिणहस्तेनाज्यं वामहस्ते चरुं गृहीत्वा वह्नौ निदध्यात् ततः ज्वलतोल्मुको
श्रवाल्य प्रदक्षिणं च घृतेषु पर्यग्निं कृत्वा वह्नौ निधेयम् ततः स्रुवं प्रतप्य कुशा
संमार्जनकुशानामग्रैरन्तरतो मूलैर्बाह्यतः स्रुवं संमृज्य प्रणीतोदकेनाभ्युक्ष्य पु
नः प्रतप्य दक्षिणतो निदध्यात् आज्यं चरुं चावतार्य आज्ये प्रोक्षण्युत्पवनवत्
स्रुवेदाससत्यपदृश्चेत निरसनं पुनः प्रोक्षण्युत्पवनं उपयमनकुशान् वामे हस्ते
कृत्वा प्रजापतिं मनसा ध्यात्वा उत्तिष्ठन् समिधस्त्रीन् घृताक्ता समिधः प्रदीपेन
ततः उपविश्य सपवित्रप्रोक्षण्युदकेन प्रदक्षिणक्रमेण अग्नेः पर्युक्ष्य पवित्र

६

यामि देव एष ते पात्रं प्रजापति दैवतं अमुकगोत्रायामुकशर्मणे संप्रददे इति ॥ यद्दाहिगोपालनु
ष्यमहं स प्रददे ॐ त्वत्नोयि गोपतिं च वन्दे ततः प्रक्षाल्य जले पात्रं गृहीत्वा ॐ सुमित्र
यान आप ओषधयः सन्तु इति सिंचामि जलं हि पात्रं ॐ दुर्मित्रयास्तस्मै सन्तु योस्मान्द्वेष्टि
यं च वयं द्विष्मः इत्येतां अभ्यां प्रक्षाल्य पात्रं ततः जलं प्रक्षिप्य ततः स्वर्णमुखं च ह्री का
पात्र्याधिवासितधान्ये ॐ देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमित इमं देवयज्ञं स्वाहा इदम
भिषेचनं कुर्यात् ततः गतफलपल्लवं जलमादाय पाचार्यो यज
मानमभिषिंचेत् ॐ सुरास्त्वामभिषिंचन्तु ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः वासुदेवो जगन्नाथः
तथा संकर्षणो विभुः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च भवन्तु विजयाय ते आखण्डलोऽग्निर्भगवान्
यमो वै नैर्ऋतस्तथा वरुणः पवनश्चैव धनाध्यक्षस्तथा शिवः ब्रह्मणा सहिताः शेषो दि
क्पालाः पान्तु ते सदा कीर्तिर्लक्ष्मीर्धृतिर्मेधा पुष्टिः श्रद्धा क्रिया मतिः बुद्धिर्लज्जा वपुः शान्
तिस्तुष्टिः कान्तिश्च मातरः एतास्त्वामभिषिंचन्तु देवपत्न्यः समागताः आदित्यश्चन्द्रमा भौ
मो बुधजीवसितार्कजाः ग्रहास्त्वामभिषिंचन्तु राहुः केतुश्च तर्पिताः देवदानवगन्धर्वा
यक्षराक्षसपन्नगाः ऋषयो मनवो गावो देवमातर एव च देवपत्न्यो द्रुमा नागा दैत्या
श्चाप्सरसां गणाः अस्त्राणि सर्वशास्त्राणि राजानो वाहनानि च औषधानि च रत्नानि
कालस्यावयवाश्च ये सरितः सागराः शैलास्तीर्थानि जलदा नदाः एते त्वामभि

राम
६

वेविश्वो अग्ने देवेभ्यो मरुद्भ्यः ॐ उदुत्तमं वरुण पाशमस्मदवाधमं विमध्यमं श्रथाय अथा
वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये स्याम स्वाहा इदं वरुणाय ॐ भवतन्नः [illegible]
मचेतसावरेपसौ सयज्ञं हिंसिष्टमायज्ञपतिं जातवेदसौ भवतमद्य नः स्वाहा इदं व-
रुणाय ॐ उपे हिरण्यावरणास्फकारस्कं पंपं यामनेन यथुः स्वपदे पाह्यशनिधानवे
करुणाय वकाचपक्षितनमो वरुणायाधिष्ठितो वरुणास स्कंभ मस्तनीय स्याय वरु-
णास्यस्कं तसदनमसि वरुणास्य ऋत सदनमासीद स्वाहा इदं वरुणाय ततः स्थालीपा-
केन हुत्वा ॐ उग्राय स्वाहा इदमुग्राय ॐ भीमाय स्वाहा इदं भीमाय ॐ व्युष्टे
स्वाहा इदं व्युष्टे ॐ शतक्रतवे स्वाहा इदं शतक्रतवे ततो व्याहृतिरान्वारब्धः ?
समस्तं जुहुयात ॐ भूः स्वाहा इदं भूः ॐ भुवः स्वाहा इदं भुवः ॐ स्वः स्वाहा इदं स्वः ॐ
त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडो अवयासिसीष्ठाः यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो
विश्वा द्वेषांसि प्रमुमुग्ध्यस्मत्स्वाहा इदमग्निवरुणाभ्यां ॐ सत्वन्नो ॐ अयाश्चाग्ने
रेतः ॐ ये ते शतं ॐ उदुत्तमं वरुण ततः स्थालीपाकाभ्यां ॐ अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा
इदमग्नये स्विष्टकृते ततः आज्येन ॐ प्रजापतये स्वाहा इदं प्रजापतये ततः सं-
स्रव प्राशनाचाम्य कुशानयातिल जलान्यादाय ॐ अद्य कृतैतत्पुष्करणीज
लाशयात्म गर्भन होमकर्मणि कृताकृतावेक्षणरूपब्रह्मकर्मप्रतिष्ठा

कुं॰पु॰

मि ॐ वस्त्रेनेन त्वाछेदसामंयामि ॐ गंधेनेन त्वाछेदसामंयामि इति पूजयेत् ततो
नवोपजामान पंचोपचारव्दा विमिश्रं पंचमनपंचं ततो जलाशंयवाप्ति मंडलकमा
पंचोपचार ॐ अग्निपुष्पंलंब्धपुष्कर संकालामायान्तु गंगा भरनकृत तत्कलगुरु
कर्मे प्रतिष्ठा श्रीमि देवको यगंव स्थानि देवतास्मिमांपयन्तरुद्र देवतां अमुक
गोत्रा यामुक नाम्नि कोष्टास्त्र नायगुरुवेदत्रिमंसर्गसेप्रदंदे इति दक्षिणां
दद्यात् स्वस्तीत्यति प्रतिपवनं ततः आचमय कुशात्र पति लज्जलान्याश्चा यः
ॐ अमुयानुकामा सौयामक षःमुनि वतुरंग चतुःऋचेः सहीरान्जलान्यापुष परः
मश्रिद्रि व्यकामममत्वातात्मक तंकवि मुलोक वरुण लोक गमन कामन
यांत्र यमुधानौवनस्पति देवांजलशायोवरुण देवताकाः सर्वे भगो परागति
ते नवयात्र षःउति जलाशयापति विद्योतस्त्व ततः सर्व भूतो भ्यउत्सृजमयो
त नुलंदद्यात् ॐ जिनरमंतुसर्वभूतानि स्थानि पानाय गाहने: इति मंत्र
छ्य पटेनु ततसर्व वसस्त्रि वाचकं कुर्यात् ततो आचार्यः आनंनं नरागुनी
तहा मकाकोदक पदं समह पविन्नं पोसवकुल्यकानं स्वम्रपात्र षकोतिलारविताः
लानकलशे निधिष्य ॐ गंधयोग त्वाछेदसामंयामि ॐ वैस्वच्छेन त्वा

स्नो

१५

सिंचेत् सर्वकार्यसाधये नमः फलवृक्षसमन्वितपत्रमालोन्वार ॥ ॐ संगवमारणाहार्थं:
ॐ स्ह्रां नेत्रितास्वरति पृथिव्याः नेस्थानरमृतनग्गाजानमत्रिकविसंम्वाजमतीथिजना
नाम्नाम न्नृणात्र्यजमयनुद्दैवाय स्वाहा ॥ इदम् ग्रवे ननः स्रुवेतामह्लानोपन्नापुष्पवम
दग्रये इति ललाटे कस्तूरवस्य साधुष्पं इति शीवाया ॐ यहे वेषु षं इति दक्षिणा
बाहुमूले ॐ नन्मोग्रकृस्मापुष्प इति अरक्तितलैवमस्मानीय पद्मानकस्मापुष्प
कुंकीन नमनन्नोग्रमृदन्यसंस्थानेनननेइति विशेषः नमो स्त्वग्रस्मातोन पुष्प
स्त्रितापाईशानकेतांनीना ननः ॐ देवस्मन्नामनिनश्मवेस्वनागाहमाहस्मो
हस्नामो इति पूस्यविनमभिमंत्रयेत ननहृपवक्त्रीयभागोनभीरस्मातंमनेहु
नमवनाते वपहितिहृपे स्याः पेजहृपात ॐ सु मुनाव भोमाप इदमुखुनापभो
माप नचेवहूवस्मातेपचालनेलां सादीर दिप्रिश्मृग्गुरमपुगृहवनिर्ह्वि केनाहोप
न ॐ वनमनिवीदेनोह्निस्मपात ग्रम्म नवणानलंरानमूवी: नोमिषन्नह्रोगमवी
रुपन्नतानानेयनेनेनानि नेनेहृपमभिमंत्रयेहृ ॐ स्वपनमहनांवहोवव
वहाउनी वफलनीमवुगनेनहूपमेवार्थः ॐ हृपवहृनेहृपवाहसामांलये गस्मा
हृपावनाहिति वैचावैनपचनुस्मवेनफलानैकमभिग्रतितेइन्वनु इतिणा
नजलाणायेसमृतेहूला ॐ स्मृतिमवद्भीरेगाघाश्रुमेवमान्वचेनापुष्पमेवनु
स्वदलमग्रो: पुरीषवाहन इति मन्त्रेण हृपवेशपेन ॐ गायत्रेनानन्दुदमोमपा

कृ०प्र० ८

स्थाचलां मेघवर्णां पताकां हस्तां धारयेत् । गन्धोपहारं पूजयेत् । बलिं चैवं दद्यात् । ततः पुष्पाञ्जलिं
कृत्वा पञ्चिकदेवसमीपे नयेत् । ॐ पञ्चगन्धाद्यान् अमृतसिद्धिकर्माणम् अमृतं नीयस्वाहा ।
कृत्वा स्वाहा समन्तं नमस्विवत्कर्म स्वाहा । तस्य दत्तपाणौ दद्यात् दमे योगनागानि । वहत्यग्निमात्
त्रिनिवेदयेत् । मन्त्रं जपेत् ततः समङ्गलेन गायत्र्यादि सर्व पूजा कृत्वा महादानं दीपं च पञ्चगव्यं
लापि ॐ ये वाचो चने हि वेदवाक् सर्वदम्य सम्पिष्टुये मम कर्म सह कुर्यात् । नमः सर्वभूतेभ्यो नमो
नमः । इति मन्त्रेण तिलपूजा । ॐ ध्रुव ध्रुव नमः माताच मातामह पितामह प्रपितामह ये च सम्बन्धिनः
लाभमनमह कृत इति सम्भिन्न सम्बन्धानुसारेण पवयेत् । ततो गौलमानपूजासमयेन ।
ततः क्रमः । पहिकृवेस्यादि । क्षितिजले ॐ ह्रीं ह्रः अमृते ह्रां ह्रीं ह्रं स्वाहा अस्मिन् स्थापयेत् । पे
चोपचारैः पूजयेत् । धूपः ॐ हृदय विद्या पूजयेत् । ॐ नरस्यामेधा पूजयेत् । तथैव दा
त्रिणा स्यादि हिंसाक्षिय संपूजयेत् । प्रतीच्याम् श्रीरं पूजयेत् । धूपः ॐ हृदय विद्याः पूजयेत् ।
ॐ हूं मूहि श्वलक्ष्मीः पूजयेत् । ततो अग्निप्रदक्षिणं कृत्वा पूर्ववत् मानः स्वरूपं हिरण्यगि
र्भदेवतानां पूर्ववत् स्थापितानां महाव्याहृतिभिः सावित्र्या पूजयेत् । ततः साक्षीवरुण
हामावयेत् । गायत्र्यादि देवता सर्वे पूजा माता पिता च कारयेत् इह कामप्रसि
द्धये पुनरागमनाय च इति सर्वान् देवान् विसर्जयेत् । ततो यजमानो दूर्वा
दत्वा ज्ञानादेयेत् । प्रदक्षिणं कुर्यात् । ततः महत्कार्य पञ्चकर्मणां गुरुदक्षिणां

ॐ बृंदसामं घाति ॐ जागतेन ताउदसामं घाति इति मंत्रेण लोटनं ततः कस्तूर्या नयः
मार्कंडपत्रामानाणोभवति पंचोपचारैः भगवति पूजयेत् ततो ष्टादशपंचविंशतमम
नमस्कनिष्ठासर्वमंडलाहलश्मा गोव्रहि वदिमारां मंत्रेणाष्टापदेन नयस्मम: ॥
ॐ गंधद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीं ईश्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियं इति मं
त्रेण गंधवारिणा स्नापयेत् ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः
स्थिरैरंगैस्तुष्टुवांसस्तनूभिर्व्यशेम देवहितं यदायुः ॐ मंत्रेणाहारिद्रोषा
मभिष्टत्य: ॐ कांडात्कांडात्प्ररोहंती परुषः परुषस्परि एवानो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण
शतेन च इति दूर्वाभिः स्नापयेत् ॐ तुष्टिर्वैसमभुवान: छिन्न: सर्वानी मेलघढे
श्रुतंतवि त्रैवीणा स्पमाव: सुवेतु मे नृमः इति सहस्रमृत्तिकया स्नापयेत् ॐ मधुवा
ता ऋतायते इति मंत्रेण पंचामृतेन स्नापयेत् ततः श्रीचंदनकुंकुमेन लेपये
त् ॐ फलनीया फलापुष्पा याश्च पुष्पिणीः बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुंचंत्वंहा
हसः इति मंत्रेण फलोदकेन स्नापयेत् ततः कुंदनकुंकुमेन पचेत् ॐ वासु
सुवासाः परिवीत आगात् स उ श्रेयान् भवति जायमानः तं धीरासः
कवय उन्नयंति स्वाध्यो मनसा देवयंतः इति दुकूलं घाटिकां च यापुर्कोमा

कृ॰प्र॰ २

वेहयेन गतागतस्यावलि वैष्णवादिके हिरिणाहि भीवरितोषयेन चालनेना
नुभीतयेन दहिरांशद्यान रतिपुष्करणी प्रतिष्ठासमाप्तम्॥ शुभमस्तु
लेखकपाठयोः॥राम॥ अथ शुभसंवत्सरे ऽस्मिन् श्रीनृपतिविक्रमादित्य राज्या
त् सम्वत् १८०१॥ चैत्रमासे शुक्लपक्षे द्वादशी गुरुवासरे॥ लिखितं घनेपा
रामेणेदं वै शुभ पुस्तकं॥ यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया। यदि शु
द्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते॥ शुभ॥ राम राम राम राम राम
चैत्र वदि गुरुवार दिन सोह्ला तिथियां॥ लि॰ लिखितं घनेराम भागी श्रीहरगोवि
न्दपुर मध्ये विपाशातटे॥ शुभं॥ श्रीराम॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
द्विजराजमुखी मृगराजकटी॥ करिराजविराजितमन्दगती॥ वसतां हृदये प
दिरूपवती॥ कृतवः कैतवः कमलाधिविधिः॥१॥ एकादारं प्रदानाख्यपोः
तरुनोभिमन्यतो संपवनरकेयांतिपावच्चन्द्र दिवाकरः॥ राम॥
॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

राम॰ २